

WEST BENGAL STATE UNIVERSITY

B.A. Honours 5th Semester Examination, 2021-22

SANACOR11T-SANSKRIT (CC11)

Time Allotted: 2 Hours

Full Marks: 50

*The figures in the margin indicate full marks.
Candidates should answer in their own words and adhere to the word limit as practicable.*

सर्वेषां प्रश्नानाम् उत्तरं संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च देयम्

क-विभागः

1. अधो लिखितेषु प्रश्नेषु यथेच्छं प्रश्नद्वयं समाधेयम्। 10×2 = 20
 - (क) उषासूक्तस्य ऋषिः कः ? सूक्तमिदम् ऋग्वेदस्य कस्मिन् मण्डले संकलितम् ? सूक्तस्यास्य प्रतिपाद्यम् उषादेवतायाः स्वरूपं यथाधीतं वैशद्येन विव्रियताम्। 1+1+8
 - (ख) भवतां पाठ्यपुस्तकान्तर्गतम् अक्षसूक्तमवलम्ब्य कितवस्य विलापं समासेन विवृणुत। तत्र उपलभ्यमानस्य समाजजीवनस्य चित्रम् उपस्थाप्यताम्। 6+4
 - (ग) सांमनस्यसूक्तं कस्मिन् वेदे परिलक्ष्यते ? सूक्तस्यास्य ऋषिच्छन्दोदैवतानि समुल्लिख्य प्रधानमाहात्म्यं समासेन लिखत। 1+3+6
 - (घ) कः आसीत् शुनःशेपः ? तत्सम्बन्धिनीम् आख्यायिकां संक्षेपेण वर्णयित्वा अस्याख्यानस्य तात्पर्यं विशदीक्रियताम्। 1+9
2. अधः प्रदत्तेषु मन्त्रेषु ऋषिच्छन्दोदैवतविनियोगनिर्देशपुरःसरं यथेच्छं मन्त्रद्वयं व्याख्येयम्। 5×2 = 10
 - (क) अग्ने॑ यं॒ य॒ज्ञमध्व॑रं
वि॒श्वतः॑ परि॒भूर॑सि।
स इ॒ह्वेषु॑ गच्छति॥
 - (ख) यः प्रा॑णतो निमि॒षतो॑ म॒हि-
त्वैक॑ इ॒द्राजा॑ जग॒तो ब॒भूव॑।
य इ॒शे अ॒स्य द्वि॒पद॑श्चतु॒ष्पदः॑
कस्मै॑ दे॒वाय॑ ह॒विषा॑ विधेम॥

(ग) सुषार॑थिर॒र्शानि॑व॒ यन्म॑नु॒ष्यान्ने॒नीय॑तेऽभी॒शुभि॑र्वाजिन॑ इव ।

हृत्प्र॑ति॒ष्ठं यद॑जि॒रं जवि॑ष्ठं तन्मे॒ मनः॑ शि॒वस॑ङ्कल्पमस्तु ॥

(घ) यस्यां॑ वेदिं॑ परिगृ॒ह्णन्ति॑ भू॒म्यां यस्यां॑ यज्ञं॑ तन्वते॑ वि॒श्वकर्मा॑णः ।

यस्यां॑ भी॒यन्ते॑ स्वर॑वः पृथि॒व्यामूर्ध्वाः॑ शु॒क्रा आहु॑त्याः पु॒रस्ता॑त् ।

सा नो॒ भूमि॑र्वर्धय॒द् वर्ध॑माना ॥

3. अधो लिखितेषु मन्त्रेषु यथेच्छम् एकस्य मन्त्रस्य पदपाठः विधेयः ।

5×1 = 5

(क) उप॑ त्वाग्ने दि॒वेदि॑वे

दोषा॑वस्तर्धिया॒ वयम् ।

नमो॑ भर॑न्त ए॒मसि॑ ॥

(ख) यस्ये॒मे हि॒मव॑न्तो म॒हित्वा॑

यस्य॑ समु॒द्रं र॒सया॑ स॒हाहुः॑ ।

यस्ये॒माः प्र॒दिशो॑ यस्य॑ बा॒हू

कस्मै॑ दे॒वाय॑ ह॒विषा॑ विधेम ॥

अथवा

अधो लिखितेषु विनियोगवाक्येषु यथेच्छमेकं व्याख्येयम् ।

5×1 = 5

(ग) अभिप्लवषडहस्य मध्यवर्तिषूक्थ्येषु तृतीय सवने मैत्रावरुणस्य 'अग्ने यं यज्ञम्' इत्यादिको वैकल्पिकोऽनुरूपस्तृचः ।

(घ) प्राजापत्यस्य पशोर्वपापुरोडाशहविषां क्रमेणादितस्तिस्त्रोऽनुवाक्यास्ततस्तिस्त्रो याज्याः ।

ख-विभागः

4. अधः प्रदत्तेषु विषयेषु यथेच्छमेकमाश्रित्य टिप्पणीं लिखत ।

5×1 = 5

(क) वैदिकस्वरः ।

(ख) वैदिकतत्त्वार्थकप्रत्ययः ।

(ग) वैदिकशब्दरूपम् ।

5. अधोलिखितेषु प्रश्नेषु यथेच्छं पञ्च प्रश्नाः समाधेयाः ।

2×5 = 10

- (क) वैदिकवाङ्मये रात्रिशब्दस्य प्रयोगः कथं भवति ? एकमुदाहरणं दीयताम् ।
- (ख) "विप्रासो मतिभिर्जरन्ते" इत्यत्र विप्रासः इति पदं कथं जायते ? केन च सूत्रेण ?
- (ग) 'देवेभिः' 'सचस्वा' चेति द्वयोः वैदिकपदयोः लौकिकं रूपं लिखत ।
- (घ) वैदिकवाङ्मये प्रयुक्तस्य तुमुन् प्रत्ययस्य उदाहरणद्वयं लिखत ।
- (ङ) वैदिकवाङ्मये लेट्लकारस्य प्रयोगः कदा भवति ? एकमुदाहरणं दीयताम् ।
- (च) "हित्वाय अवद्यं पुनरस्तमेहि" इत्यत्र हित्वाय इति रूपं कथं जायते ?
- (छ) 'श्रियाम्' इति वैदिकपदस्य, 'महिना' इति वैदिकपदस्य च लौकिकं रूपं लिखत ।

N.B. : *Students have to complete submission of their Answer Scripts through E-mail / Whatsapp to their own respective colleges on the same day / date of examination within 1 hour after end of exam. University / College authorities will not be held responsible for wrong submission (at in proper address). Students are strongly advised not to submit multiple copies of the same answer script.*

—x—

WEST BENGAL STATE UNIVERSITY
B.A. Honours 5th Semester Examination, 2021-22

SANACOR12T-SANSKRIT (CC12)

Time Allotted: 2 Hours

Full Marks: 50

*The figures in the margin indicate full marks.
Candidates should answer in their own words and adhere to the word limit as practicable.*

सर्वेषां प्रश्नानामुत्तरं संस्कृतभाषया देवनागर्या च लेख्यम्

SECTION-A

1. अधोलिखितानां यथेच्छं पञ्च प्रश्नाः समाधेयाः । 2×5 = 10
- (क) भाष्यलक्षणप्रतिपादिकां कारिकां लिखत ।
- (ख) सूत्रमुखेन येषां वर्णानां वृद्धिसंज्ञा भवति तान् लिखत ।
- (ग) नदीसंज्ञाविधायकं सूत्रमुल्लिख्य तस्य सामान्यम् अर्थं लिखत ।
- (घ) वार्तिकलक्षणमुल्लिख्य वार्तिककारस्य नाम निर्दिशत ।
- (ङ) कर्मप्रवचनीयशब्दस्य अर्थं सोदाहरणं विवृणुत ।
- (च) गुणसंज्ञाविधायकं सूत्रमुल्लिख्य येषां वर्णानां गुणसंज्ञा भवति तान् निर्दिशत ।
- (छ) घिसंज्ञाविधायकं सूत्रमुल्लिख्य तदर्थं संक्षेपतः लिखत ।
- (ज) घुसंज्ञाविधायकं सूत्रमुल्लिख्य तदर्थं संक्षेपतः लिखत ।

SECTION-B

2. अधोलिखितानां यथेच्छमेकतरस्य प्रश्नस्य उत्तरं देयम् । 10×1 = 10
- (क) ग्रीक्-भाषामधिकृत्य निबन्धः कश्चन लिख्यताम् । इन्दो-इउरोपीय-भाषागोष्ठीषु ग्रीक्-भाषायाः 7+3
गुरुत्वं विचार्यताम् ।
- (ख) किं नाम ध्वनिपरिवर्तनसूत्रमुच्यते ? ग्रासमानसूत्रस्वरूपमुल्लिख्य संस्कृतभाषायां तस्य 3+3+4
उपयोगिता विस्तरेण लेख्या ।
- (ग) अपश्रुतिस्वरूपं सोदाहरणं व्याख्यायताम् । 10

3. अधोलिखितानां यथेच्छं विषयद्वयमधिकृत्य टीका लेख्या।

5×2 = 10

(क) हिट्टाइट्-भाषा।

(ख) ग्रीमसूत्रम्।

(ग) स्वरभक्तिः।

(घ) समीभवनम्।

SECTION-C

4. अधोलिखितेषु यथेच्छमेकस्य प्रश्नस्य उत्तरं देयम्।

10×1 = 10

(क) समासे सामर्थ्यतत्त्वमालोच्यताम्।

(ख) बहुव्रीहिसमासस्य लक्षणं भेदाश्च ससूत्रं सोदाहरणं च व्याख्यायन्ताम्।

(ग) समासान्तप्रत्ययविषये संक्षेपेण निबन्धः विरच्यताम्।

5. अधोलिखितेषु यथेच्छं सूत्रद्वयस्य सोदाहरणं व्याख्या कार्या।

5×2 = 10

(क) संख्या वंशयेन।

(ख) तृतीया तत्कृतार्थेन गुणवचनेन।

(ग) कर्तृकर्मणोः कृति।

(घ) विशेषणं विशेष्येण बहुलम्।

(ङ) अजाद्यदन्तम्।

N.B. : Students have to complete submission of their Answer Scripts through E-mail / Whatsapp to their own respective colleges on the same day / date of examination within 1 hour after end of exam. University / College authorities will not be held responsible for wrong submission (at in proper address). Students are strongly advised not to submit multiple copies of the same answer script.

—x—

WEST BENGAL STATE UNIVERSITY

B.A. Honours 5th Semester Examination, 2021-22

SANADSE01T-SANSKRIT (DSE1/2)

Time Allotted: 2 Hours

Full Marks: 50

*The figures in the margin indicate full marks.
Candidates should answer in their own words and adhere to the word limit as practicable.*

सर्वेषां प्रश्नानाम् उत्तरं संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च देयम्।

क-विभागः

1. अधोलिखितेषु प्रश्नेषु यथेच्छं पञ्च प्रश्नाः समाधेयाः। 2×5 = 10
- (क) रुद्रस्य तनुः कीदृशी आसीत् ?
- (ख) रुद्रशब्दस्य उत्पत्तिः कस्माद्धातोः भवति ? कश्च रुद्रशब्दस्यार्थः ?
- (ग) शुक्लयजुर्वेदस्य सुप्रसिद्धौ द्वौ भाष्यकारौ कौ ?
- (घ) शुक्लयजुर्वेदस्य कस्मिन् अध्याये रुद्रस्तुतिः प्राप्यते ? अत्र कति मन्त्राः सन्ति ?
- (ङ) 'गिरित्र' इति पदस्य कोऽर्थः ?
- (च) रुद्रसूक्ते ऋषिः कं कं च प्रणमति ?
- (छ) 'अधिवक्ता' इति कस्य विशेषणम् ? कथं च तत्प्रयुज्यते ?

ख-विभागः

2. अधोलिखितेषु प्रश्नेषु यथेच्छमेकस्य प्रश्नस्य उत्तरं देयम्। 10×1 = 10
- (क) कस्मिन् ब्राह्मणे मनुमत्स्यकथा लभ्यते ? अत्र प्लावनवर्णनं यथा प्राप्यते तथा समासेन लिखत। 1+1+8
- (ख) 'बिभृहि मा पारयिष्यामि त्वेति'— केन उक्तम् ? केन प्रकारेण हि तस्य पोषणं भवति ? येनेदम् उक्तम् सः कं कस्मात् वा पारयिष्यति ? अन्तिमे वक्ता किं करोति ? 1+2+2+5

ग-विभागः

3. अधः प्रदत्तेषु यथेच्छं विषयमेकमाश्रित्य टीकां लिखत। 5×1 = 5
- (क) हव्यकव्यम्
- (ख) श्रीर्विषयसुखरसास्वादनाय
- (ग) मुरजित्पादनखदीधितिदीपिका।

अथवा

अधः प्रदत्तेषु श्लोकेषु यथेच्छमेकः श्लोको व्याख्येयः।

5×1 = 5

(क) शास्त्यरीन् धर्ममाशास्ते कीर्तिमाशंसते पराम्।

यः शंसते सतां वृत्तिं विशसत्युत्पथस्थितान्॥

(ख) वेत्ति सर्वाणि शास्त्राणि गर्वो यस्य न विद्यते।

विन्ते धर्मं सदा सद्भिस्तेषां पूजाञ्च विन्दति॥

(ग) लोकेषु शास्त्रेषु च ये प्रसिद्धाः
काव्येषु ये सत्कविभिः प्रयुक्ताः।
उच्चित्य तां श्रितविनोदनाय
शब्दानहं धातुभिरुद्धरामि॥

घ-विभागः

4. अधोदत्तेषु विषयेषु यथेच्छमेकमाश्रित्य टिप्पणी लेख्या।

5×1 = 5

(क) स्वरः, (ख) महासंहिता, (ग) पाङ्क्तम्।

अथवा

अधोलिखितेषु उपनिषद्वाक्येषु यथेच्छमेकं व्याख्येयम्।

5×1 = 5

(क) माहाचमस्यः प्रवेदयते।

(ख) ओमिति ब्रह्म। ओमितीदं सर्वम्।

(ग) सह नौ यशः। सह नौ ब्रह्मवर्चसम्।

ङ-विभागः

5. यथेच्छमेकस्य प्रश्नस्योत्तरं विधेयम्।

10×1 = 10

(क) किं नाम ब्राह्मणम् ? ऋग्वेदस्य कतिविधः ब्राह्मणग्रन्थः ? नाभानेदिष्टाख्यानां कस्मिन् ब्राह्मणग्रन्थे लभ्यते ? अस्मिन् आख्याने लब्धां कथां समासेन प्रतिपादयत।

2+1+1+6

(ख) 'किं कामी वदसि' ?— इत्यत्र कः प्रश्नकर्ता ? स कं पृच्छति ? किमासीत् तस्य उत्तरम् ? अन्तिमे तस्य कीदृशी प्राप्तिः भवति ?

1+1+2+6

च-विभागः

6. अधः प्रदत्तेषु पदेषु यथेच्छं द्वयोः पदयोः रूपसाधनं कुरुत।

5×2 = 10

अजा, सूर्या, कुमारी, साधिका, नर्तकी, कर्त्री।

अथवा

यथेच्छं सूत्रद्वयं व्याख्येयम्।

5×2 = 10

- (क) ऋन्नेभ्यो ङीप्
- (ख) पादोऽन्यतरस्याम्
- (ग) वयसि प्रथमे
- (घ) अजाद्यतष्टाप्

N.B. : *Students have to complete submission of their Answer Scripts through E-mail / Whatsapp to their own respective colleges on the same day / date of examination within 1 hour after end of exam. University / College authorities will not be held responsible for wrong submission (at in proper address). Students are strongly advised not to submit multiple copies of the same answer script.*

—x—

WEST BENGAL STATE UNIVERSITY

B.A. Honours 5th Semester Examination, 2021-22

SANADSE02T-SANSKRIT (DSE1/2)

Time Allotted: 2 Hours

Full Marks: 50

*The figures in the margin indicate full marks.
Candidates should answer in their own words and adhere to the word limit as practicable.*

1. अधोलिखितेषु यथेच्छं पञ्च प्रश्नाः संस्कृतेन देवनागरीलिप्या च समाधेयाः। 2×5 = 10
(क) शिवादित्यः क आसीत् ? मितभाषिणी वा का ?
(ख) पदार्थानां लक्षणं किम् ?
(ग) कर्मणः कति भेदाः ? कानि च तानि ?
(घ) विशेषः कतिविधः ?
(ङ) गन्धस्य भेदानां नामोल्लेखः करणीयः ?
(च) किं नाम शरीरमिति ?
(छ) आत्मा कतिविधः ? के च ते ?
2. अधोलिखितेषु विषयचतुष्टयमाश्रित्य संस्कृतेन देवनागरीलिप्या च टीकाः लेखनीयाः। 5×4 = 20
(क) पृथिवी, (ख) समवायः, (ग) कालः, (घ) व्याप्तिः, (ङ) आत्मा, (च) संस्कारः।
3. यथेच्छं द्वयोः प्रश्नयोः संस्कृतेन देवनागरीलिप्या च उत्तरं लेख्यम्। 10×2 = 20
(क) 'येनाहं नामृता स्याम्, किमहं तेन कुर्याम्'— कया कमुद्दिश्य इदमुक्तम् ? उक्तेरस्याः तात्पर्यनिरूपणं कुरुत।
(ख) उपतिष-च्छब्दस्य व्युत्पत्तिं निरूप्य मुलतत्त्वानि संक्षेपेण प्रतिपादयत।
(ग) बृहदारण्यकोपनिषदः चतुर्थाध्यायस्य चतुर्थब्राह्मणानुसारं जीवात्मनः उत्क्रमणं प्रतिपादयत।

N.B. : Students have to complete submission of their Answer Scripts through E-mail / Whatsapp to their own respective colleges on the same day / date of examination within 1 hour after end of exam. University / College authorities will not be held responsible for wrong submission (at in proper address). Students are strongly advised not to submit multiple copies of the same answer script.

—x—

WEST BENGAL STATE UNIVERSITY

B.A. Honours 5th Semester Examination, 2021-22

SANADSE03T-SANSKRIT (DSE1/2)

Time Allotted: 2 Hours

Full Marks: 50

*The figures in the margin indicate full marks.
Candidates should answer in their own words and adhere to the word limit as practicable.*

1. सरलसुरगिरा देवनागरीलिप्या च यथेच्छं द्वयस्य उत्तरं लेख्यम्। 10×2 = 20
 - (क) 'वाक्यं रसात्मकं काव्यमिति विश्वनाथकृतं काव्यलक्षणं प्रतिपदव्यावृत्तिपुरःसरम् आलोच्यताम्।
 - (ख) 'कीटानुविद्धरत्नादिसाधारण्येन काव्यता।
दुष्टेष्वपि मता यत्र रसाद्यनुगमः स्फुटः' ॥ इति प्रकरणमुल्लिख्य सविस्तारं व्याख्यायताम् अयं श्लोकः।
 - (ग) रसस्य स्वप्रकाशकत्वं व्याख्याय विशदतया तस्यालौकिकत्वं प्रतिष्ठाप्यताम्।
 - (घ) विश्वनाथमते लक्षणाभेदाः उदाहरणपुरःसरम् आलोच्यन्ताम्।
2. अधोलिखितेषु यथेच्छम् श्लोकचतुष्टयस्य सरलसुरगिरा व्याख्या कार्या। 5×4 = 20
 - (क) विलोकेनैव तवामुना मुने कृतःकृतार्थोऽस्मि निबर्हितांहसा।
तथापि शुश्रूषुरहं गरीयसी-र्गिरोऽथवा श्रेयसि केन तृप्यते ॥
 - (ख) चयस्त्विषामित्यवधारितं पुरा ततः शरीरीति विभाविताकृतिम्।
विभुर्विभक्तावयवं पुमानिति क्रमादमुं नारद इत्यबोधि सः ॥
 - (ग) स तप्तकार्तस्वरभास्वराम्बरः कठोरताराधिपलाञ्छनच्छविः।
विदिद्युते बाडवजातवेदसः शिखाभिराश्लिष्ट इवाम्भसां निधिः ॥
 - (घ) विधाय तस्यापचितिं प्रसेदुषः प्रकाममप्रीयत यज्वनां प्रियः।
ग्रहीतुमार्यान्परिचर्यया मुहुर्महानुभावा हि नितान्तमर्थिनः ॥
 - (ङ) गतं तिरश्चीनमनूरुसारथेः प्रसिद्धमूर्ध्वज्वलनं हविर्भुजः।
पतत्यधो धाम विसारि सर्वतः किमेतदित्याकुलमीक्षितं जनैः ॥
 - (च) तमर्घ्यमर्घ्यादिकयाऽऽदिपुरुषः सपर्यया साधु स पर्यपूजत्।
गृहानुपैतुं प्रणयादभीप्सवो भवन्ति नापुण्यकृतां मनीषिणः ॥

अथवा

अधोलिखितेषु यथेच्छं विषयचतुष्टयम् अवलम्ब्य टीका लेख्या ।

5×4 = 20

शिशुपालवधस्य उत्सः, शिशुपालः, माघः, नारदस्य वपुः, अच्युतः, अनुरुसारथिः ।

3. अधोलिखितेषु यथेच्छम् पञ्चानाम् प्रश्नानाम् उत्तरं लेख्यम् ।

2×5 = 10

- (क) युगजीवनमिति रूपकस्य रचयित्री का ? कश्च रूपकस्यास्य प्रकाशकालः ?
- (ख) अस्मिन् रूपके कस्य माहात्म्यं प्रतिभासितम् ? रूपके कस्य आस्तिकदर्शनस्य तत्त्वं प्रतिपादितम् ?
- (ग) रूपकस्यास्य अध्यायविभाजनं लेख्यम् ।
- (घ) 'मुद्रा मृत्तिका, मृत्तिका मुद्रा' इत्युक्तिः कस्य ? प्रसङ्गश्च कः ?
- (ङ) मथुरानाथः कः ?
- (च) सारदादेव्याः पितरौ कौ आस्ताम् ?
- (छ) भवतारिण्याः मन्दिरं कुत्र विराजते ? अस्य मन्दिरस्य प्रतिष्ठा केन कृता ?

N.B. : Students have to complete submission of their Answer Scripts through E-mail / Whatsapp to their own respective colleges on the same day / date of examination within 1 hour after end of exam. University / College authorities will not be held responsible for wrong submission (at in proper address). Students are strongly advised not to submit multiple copies of the same answer script.

—x—